

ביצה יד. (משנה) עד יד: (משנה שלישית)

ביאורים

מר שמואל: אמורא מהדור הרביעי/חמישי בבבל. יש שדייקו מסוגייתנו שהיה מבית ריש גלותא, כדעת בעל היוחסין, הואיל ונאמר שהיו לו עבדים בביתו. רב שרירא גאון (באיגרת השנית) כתב שהכינוי "מר" מתפקד בשני אופנים: (1) שם פרטי (או חלק משם פרטי), כגון: מר בר אמימר, מר בר רב אשי. (2) ראשי גלויות בבבל מכונים בתואר זה לפני שמם.

משנה

ר' מאיר בברייתא מעמיד אחרת את מחלוקתם:

ב"ש:
תבלין: לא צריך שינוי. (וניתן לדוך עמהם גם מלח)
מלח: שינוי רב, ובכמות מועטת.

ב"ה:
מלח ותבלין: לא צריך שינוי.

השינוי בדיכה ב"ו"ט:

ב"ש:
תבלין: שינוי מועט. (עץ במקום אבן)
מלח: שינוי רב. (למשל פך חרס במקום מדוכה)

ב"ה:
תבלין: לא צריך שינוי.
מלח: שינוי מועט. (עץ במקום אבן)

מדוע מלח חמור מתבלין

שיטה א':
 כל תבשיל זקוק למלח, ולכן **ידע כבר מאתמול** שיזדקק לו לשיטה זו אם ידע בערב יו"ט באיזה תבלין ישתמש - דינו כמלח

שיטה ב':
מלח לא מפיג טעמו - לכן ניתן היה לדוכו אתמול! [לשיטה זו כרכום (שלא מפיג טעמו) דינו כמלח]

פסק ההלכה:

שמואל:
בתבלין ואף במלח אין צורך בשום שינוי
רב אחא ברדלא ורב ששת:
במלח צריך שינוי מועט (הטיית המדוך למשל).

ביאור הברייתות:

אבי:

1. אין כותשין חיטה 4 חלקים אפילו במכתשת קטנה. (זהו סעיף 1 בברייתא א')

2. אין כותשין במכתשת גדולה כל סוגי הכתישות. (זהו סעיף 2 בברייתא א', וכן ברייתא ב')

רבא:

כשיש עבדים (שמזלזלין ומרמים):
 אין כותשין בשום מכתשת (זוהי ברייתא א' - אין כותשין חיטה כיוון שאין כותשין בשום מכתשת)

כשאין עבדים:
 במכתשת גדולה אין כותשין, ובקטנה כותשים (זוהי ברייתא ב')

הקשיים בהסבר הברייתות:

א. **סתירה פנימית בברייתא א'** (מסעיף 1 משמע ששאר דברים כותשין ומסעיף 2 משמע שלא)

ב. **סתירה בין הברייתות** (בברייתא א' אסורה כל מכתשת ובברייתא ב' משמע שיש הבדל בין מכתשת גדולה לקטנה)

ברייתא א'

דין כתישה ב"ו"ט:

1. אין כותשין חיטה 4 חלקים.
 2. אין כותשין במכתשת.

ברייתא ב'

כותשין במכתשת קטנה.

משנה

ברירת קטניות ביו"ט:

ב"ש:

בשינוי - אוכל מתוך פסולת.

ב"ה:

ללא שינוי - פסולת מתוך אוכל.

(אך לא בוררים בטבלא נפה וכברה כי נראה בורר לצורך יום חול)

ר' גמליאל:

שם מים על הקטניות שבכלי ומוציא את הפסולת שצפה.

כשכמות הפסולת מרובה:

לכל הדעות אסור לברור (האוכל בטל - והתערובת מוקצה).

כשברירת הפסולת דורשת יותר מאמץ מברירת האוכל:

בורר את האוכל.

משנה

מה מותר לשלוח לחבר ביו"ט?

ב"ש:

רק אוכל המוכן לאכילה.

ב"ה:

חיה ועוף יינות שמנים סלתות וקטניות.

(אבל תבואה אסור - אינה ראויה לאכילה היום כי צריך לטוחנה)

ר' שמעון:

אפילו תבואה. (כי מותר לכותשה במכתשת קטנה)

בכל מקרה אסור לשלוח ע"י 3 אנשים ומעלה,
(כיוון שנראה מוליך למכור בשוק)